

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 633/2024-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], zastúpeného Záhoráková & Partners, s.r.o., Krasovského 13, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 3Ntro/2/2024-2734 zo 17. januára 2024 v spojení s vyjadrením Okresného súdu Žilina z 21. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 6. mája 2024 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu č. k. 3Ntro/2/2024-2734 zo 17. januára 2024 v spojení s vyjadrením okresného súdu z 21. septembra 2023. Žiada zrušiť napadnuté uznesenie, priznať primerané zadostučinenie a trovy konania.
2. Z ústavnej sťažnosti a ostatných listín vyplýva, že sťažovateľ vystupuje v trestnej veci vedenej proti nemu na okresnom súde pod sp. zn. 35T/100/2013 ako obvinený z prečinu podvodu a iných. Krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu z 20. januára 2023 vrátil spis okresnému súdu na ozrejmienie, či samosudca bude alebo nebude konať o námietke zaujatosti z 3. decembra 2021.
3. Napadnutým uznesením krajský súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľa pre nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku predloženej mu 15. januára 2024 tak, že ju podľa § 55 ods. 5 písm. a) Trestného poriadku zamietol. Okresný súd totiž preukázateľne odstránil nedostatky svojho postupu a 21. septembra 2023 sa vyjadril k námietke zaujatosti, čo oznámil sťažovateľovi a jeho obhajkyňi, čím odstránil namietané prieťahy. Krajský súd preto nemôže postupovať podľa § 55 ods. 1 písm. b)

Trestného poriadku a určiť okresnému súdu primeranú lehotu na uskutočnenie úkonu, keď v čase rozhodovania krajského súdu boli okresným súdom vykonané namietané úkony, čím bol dosiahnutý účel a cieľ podanej sťažnosti. Z hľadiska docielenia plynulého konania vo veci je podľa krajského súdu irelevantné, aby sa bližšie zaoberal otázkou doterajších prietahov, resp. hodnotil dôvody brániace okresnému súdu odstrániť nežiaduci stav v rámci autoremedúry. Dôležité je, že činnosťou okresného súdu boli namietané prietahy odstránené.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Krajský súd legitimizoval nečinnosť okresného súdu, postačovalo mu len jeho formálne vyjadrenie bez zaoberania sa obsahom podaní sťažovateľa, hoci námietky zaujatosti (z 3. decembra 2021 s doplnením zo 6. júla 2023) neboli založené na tých istých dôvodoch, o ktorých v minulosti mal okresný súd rozhodovať, a hoci nešlo o namietanie procesného postupu. Napadnuté uznesenie je preto svojvoľné, arbitrárne a formálne, výroková časť nie je odôvodnená zákonným spôsobom, neodstránil sa ním protiprávny stav vzniknutý odmietnutím rozhodovať o námietkach zaujatosti. Správne mal krajský súd prikázať okresnému súdu rozhodnúť o námietkach zaujatosti sťažovateľa, pretože sa netýkali nielen procesného postupu, ale ani otázok, o ktorých by v minulosti okresný súd rozhodol. Postup krajského súdu sa v kontexte posudzovania dôvodov námietok zaujatosti stal iluzórnym a vlastne znamená, že fakt, že sudca okresného súdu nevádzal pravdu o vzťahu k advokátke a švagrovi, nemá žiadny právny význam.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní skúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

6. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého

uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

7. Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane zdôrazňuje, že trestné konanie od svojho začiatku až do konca je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07). Základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Obdobne z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (napr. Komanický v. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002)] vyplýva, že ESLP overuje, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených. V prebiehajúcom trestnom konaní, resp. v konaní, ktoré bolo iba začaté, možno i prípadné protiústavné procesné vady napraviť v rámci celého konania obvyklým a zákonom predvídateľným spôsobom, a to predovšetkým samotnými všeobecnými súdmi. Uvedená právomoc všeobecných trestných súdov predchádza právomoci ústavného súdu, a to s výnimkami odňatia osobnej slobody väzbou, prípadne generálneho majetkovo-invazívneho opatrenia (zaistenie majetku obvineného), resp. prieskumu porušenia základných práv rozhodnutiami a opatreniami v trestnom konaní proti osobám, ktoré nie sú v tomto konaní obvinenými.

9. Ústavný súd navyše zistil, že krajský súd napokon 25. apríla 2024 rozhodol tak, že zrušil rozsudok okresného súdu z 20. januára 2023 a zastavil trestné stíhanie. Rozhodovanie o námietkach sťažovateľa uvedených v ústavnej sťažnosti sa v dôsledku toho dostalo do roviny akademického sporu. Sťažovateľ totiž jasne mieril svoje argumenty na nerozhodnutie o jeho námietkach zaujatosti, resp. vecné nezaobranie sa ich obsahom zo strany okresného súdu. Krajský súd v rámci rozhodovania ako nadriadený súd podľa § 55 Trestného poriadku nemal dôvod zasahovať do spôsobu rozhodovania zo strany okresného súdu o procesných návrhoch sťažovateľa, ale posudzovať, či došlo k priet'ahom v konaní. Z tohto všeobecného zákonného rámca krajský súd napadnutým uznesením nevybočil, svoj nosný záver o odstránení priet'ahov vyjadrením okresného súdu z 21. septembra 2023 odôvodnil ústavne prijateľným spôsobom, preto tvrdenia o svojvôli či arbitrárnosti zjavne nemôžu obstáť. Bližšie skúmanie obsahu námietky zaujatosti nebolo predmetom rozhodovania krajského súdu, preto obстоjí záver že namietaný úkon (konanie/nekonanie o námietke zaujatosti) bol vykonaný v dôsledku stanoviska samosudcu z 21. septembra 2023. Sťažovateľova námietka na tomto mieste prekračuje rámec krajskému súdu prináležiacej právomoci vyplývajúcej z § 55 Trestného poriadku a smeruje k spôsobu vybavenia jeho námietky zaujatosti, ktorý krajský súd nemal možnosť ovplyvniť (m. m. II. ÚS 616/2016). Napadnuté uznesenie nie je samo osebe ani v spojení s vyjadrením okresného súdu z 21. septembra 2023 spôsobilé zasiahnuť do označených práv sťažovateľa. Neboli naplnené ani

výnimky odôvodňujúce potrebu preskúmať rozhodnutie pred právoplatným skončením konania, keďže zaujatosť zákonného sudcu mohol sťažovateľ namietat' v rámci riadnych, resp. mimoriadnych opravných prostriedkov (IV. ÚS 637/2021, III. ÚS 675/2023). Z napadnutého uznesenia vyplýva, že tak vskutku aj urobil v odvolaní.

10. S prihliadnutím na uvedené nejde o prípad napĺňajúci predpoklady odôvodňujúce výnimočne preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré nie je konečnej povahy. Keďže spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietat' také pochybenia príslušných orgánov verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu, je dovtedy daná právomoc všeobecných súdov na ich odstránenie, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol v tejto časti pre nedostatok jeho právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde. Navyše je celkom zrejmé, že ani stručné vecné námietky proti napadnutému uzneseniu nemajú opodstatnenie, preto je nepochybne daný aj dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

11. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu